

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

15 De eleemosynarum quaestoribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

modo non creditur iniquitatem, & inimicitiam de elemosyna...

Ex his inferur patientibus necessitatem non ob amorem...

Difficultas est, an elemosyna data pauperi simulato, dominium...

Hinc inferunt Coninch & Lessius sic elemosynam accipi...

Nihilominus dicendum est elemosynam datam sicut pauperi...

Ex his dissolvitur contrarium fundamentum. Ad confirmationem...

reddit donationem irritam, secus e contra. Hinc est collationem...

7 Cui autem facienda sit haec restitutio, variant supradicti...

9 Secunda difficultas est, quibus pauperibus distribuenda...

9 Vni tantum integrum legatum non est concedendum, si in...

10 An vero executor sibi, suisque consanguineis distribuenda...

PUNCTUM VLT.

De elemosynarum quaestoribus.

- 1 Qui sint elemosynarum quaestores.
2 Qua prohibeantur elemosynarum quaestoribus.
3 Religiosi mendicantes non possunt ab ordinariis locorum impedi...

DE... ALAC...

- 6 Episcopus non potest licentiam postulandi concedere, si ex postulante quaesitum sibi querit postulare, vel indulgentiam publicat. Secus si probata visa sit, neque signa quaestoris gerit.
- 7 Quid Lustratio, & Castellata regno sancitum sit de his quaestoribus.
- 8 Episcopus in elemosynarum quaestores animaduertere potest, tametsi exempti sint.

Questores elemosynarum illi proprie dicuntur, qui elemosynas querendo, utilitatem sibi querunt, vt tradit, ex Baldo *consil. 17. volum. 1.* Barboza 3. *part. de potestate Episcopi. allegat. 109. num. 6.* Quod dupliciter fit. Primò, si pio loco obligentur se duros tantam quantitatem, modò illis concedatur integra elemosyna, quam sperant consequi. Secundo, si pius locus obligetur dare aliquam mercedem pro elemosynae petitione.

Hi ergo elemosynarum quaestores, quia falsas reliquias, indulgentias, & facultates publicabant, indecenterque vivebant eam non leui reipublice Christianae detrimento: ideo in *cap. cum ex eo de poenitent. & remissionibus. & Clement. 2. eodem titulo, statutum est, ne abque facultate Sedis Apostolicae, vel diocesani Episcopi hoc munus gerant, & tunc ne aliud praedictum, nec populo proponant, praeter id quod in supradicta facultate continetur: quibus decretis inharens Tridentin. *sess. 5. de reformatione. c. 21 in fine, statuit, ne quaestores elemosynarum, qui quaesturij vulgo dicuntur, cuiuscumque conditionis existant, nullo modo nec pro alium praedicare praesument, & contra facientes ab Episcopis, & ordinariis locorum, priuilegiis quibuscumque non obstantibus, opportunis remediis omnino arceantur.* At quia haec prohibitio sufficiens non fuit, vt eorum malitiae remedium poneretur, sed potius magno fidelium scandalo quotidie augebatur, abque nulla spe emendationis, ideo Tridentin. *sess. 21. cap. 9. de reformatione, statuit, vt posthac in quibuscumque Christianae religionis locis eorum nomen, atque vltus penitus aboletur, neque ad officium huiusmodi exercendum vllatenus admittantur, non obstantibus priuilegiis, Ecclesiis, monasteriis, & hospitalibus, piis locis quibuscumque, cuiuscumque gradus, status, & dignitatis personis concessis, aut consuetudinibus etiam immemorabilibus.**

Circa huiusmodi decretum dubium exortum est, an regulares mendicantes impediri possint ab ordinario, ne elemosynas pro suis conuentibus perant? Alicui videbitur id fieri posse, quia reuocantur in dicto decreto omnia priuilegia, tam monasteriis, quam singularibus personis cuiuscumque conditionis existant, concessa. Caterum omnino tenendum est, non posse ab ordinariis locorum talem petitionem impediri, sic optime probat Nauarr. *lib. 3. de regularibus. cap. 79. n. 4.* Emanuel Rodriguez *tom. 2. regul. q. 57. art. 7.* Barboza 3. *part. allegat. 109. num. 7.* Ratio est manifesta, tum quia à Sede Apostolica constituuntur mendicantes. Ergo nequit ab ordinario illis prohiberi mendicatio. Tum quia non sibi, sed communitati elemosynas querunt, cum propriam habere non possint. Ergo non sunt proprie quaestores prohibiti à Concilio; Tum denique, quia ita sacra Concilij Congregatio declarauit, anno 1621. vt testatur Barboza in haec verba. *Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini interpretum censuit fratres ordinum mendicantium nequaquam posse ab Episcopis prohiberi quominus per se ipsos in diocesis, vbi habent conuentus, elemosynas querant: sed tantum si extra loca vbi monasteria existant, quaerere voluerint, teneri suorum superiorum licentiam ordinario ostendere. Ecce qua ratione solium possunt ordinarij examinare licentias horum fratrum, si extra loca, vbi sunt conuentus, querant elemosynas: quòd si compertum fuerit, licentiam à suis Praelatis habere, impediri non possint.*

Secundum dubium est, an possit elemosynas petere tibi pauperi, vel alteri pio loco necessitate patienti abque vlla Pontificis, & diocesani licentia.

Respondeo posse, si nulla mercede accepta, neque indulgentiis, publicatis peras. Tum quia à Concilio non prohibentur elemosynarum quaestores, qui abque vlla fraude gratis elemosynas colligunt, & indigentibus distribuunt. Sed ad limum prohibentur, qui ex ipsis elemosynis alteri quaeritis sibi lucrum querunt, & quaestum intendunt, vt bene ait Tufcus *tom. 6. verbo quaestores, conel. 46.* Tum quia non vtuntur videntur ij quaestores prohibiti, sed illi tantum, qui praedicando, vel publicando indulgentias concessas eis, qui manus porrexerint adiutrices: piis locis, quorum ipsi sunt quaestores, & pro quibus elemosynas petunt. sic Nauarrus, *dicto consilio. 79. de regulariter alijs 33. de poenitent. & remissione, Emanuel Rodrig. tomus 2. quest. 57. numero 5.* qui inde colligunt. Nam decretum Tridentin. expeditum fuit ad declarationem, & confirmationem, *cap. cum ex eo. & elem. ab usionibus de poenitent. & remissionibus.* qui textus ponuntur sub titulo *de poenitent. & remissionibus.* & in capitulis, qui tractant de indulgentiis, & de vsu, vel abusu quaestorum in illis praedicandis. Item colligunt ex sine praedicti decreti Tridentini, quatenus prohibet in vltimis verbis publicari indulgentias per quaestores, & permittit earum publicationem per deputatos ab ordinariis cum assensu duorum ex Capitulo. Tum quia vsu receptum est, plures

querere elemosynas pro hospitali necessitate patiente, pro pauperibus in carcere confititibus, pro virginibus, & viduis honestis, ac proinde pio quibuslibet egenis: qui quaestores non exterminantur, sed potius fouentur, & laudantur à Praelatis Ecclesiarum, populòque Christiano, vt ipse qui opus pietatis & charitati maxime contentaneum praestent. Signum ergo est hos quaestores non esse prohibitos, sed illos tantum, qui lucrum temporale intendentes, mercede accepta huic operi incumbunt, vel vt placet Nauarr. & Rodrig. qui inluper indulgentias, & gratias praedicant concessas eis, qui manus adiutrices sibi porrexerint: quod non leuiter indicauit Concilium, cum in principio illius capitis dixerit, multa in diuersis Conciliis, Lateranen. Lugdunen. & Vienn. aduersus prauos elemosynarum quaestorum abusus remedia esse adhibita, tacite insinuans nihil aliud intendi, quam prauos vsus, & consuetudines quaestorum remouere, & cum subdit nomen quaestorum, & vltim penitus abolendum, & neque ad supradictum officium vllatenus admittendos, satis denotat quaestoris officio abutentes exterminari debere: non illos, qui pietate ducti officium nulla mercede accepta, nulla indulgentia publicata, exercent: sic docent Tufcus, Nauarrus, Rodrig. *locis citatis.* August. Barboza 3. *p. de potestate Episcopi. allegat. 109. n. 5. & 7. & in remissionibus ad Concilium sess. 21. c. 9.* Emanuel Saa *verbo quaesturij in vtraque editione, inquit.* Quaesturij elemosynam nullibi admittendi ex Concilio Tridentino, vbi tamen non prohibentur, qui sine indulgentiarum publicatione petunt pro se, aut loco pio, quive collectas elemosynas in pius vsus erogant.

Verum etsi supradictum officium seruatis supradictis conditionibus abque diocesani licentia exercere potest. Nihilominus diocesanus poterit, & merito tibi prohibere exercendum, quousque sibi compertum sit nullum periculum scandali in tali exercitio adesse, seruatisque conditiones omnes, sub quibus facultas postulandi solet concedi, vt statim dicam. Ratio est, quia ad locorum ordinarios spectat licentias, & facultates concedere elemosynas pro loca quaeritandi Franciscus Leo in *theatro fori Ecclesiast. p. 4. c. 2. n. 146.* Barboza *allegat. 109. num. 8.* Ergo etiam ad ipsos ordinarios spectat postulantes examinare, & prohibere qui sibi non satisfecerint: alias non erit satis huic ministerio consultum, & reipublica multitudine postulationum grauari poterit.

Tertio dubitatur, an possit Episcopus licentiam concedere postulandi elemosynas pro aliquo pio opere?

Respondeo nequaquam posse, si postulans quaestum ex postulatione quaerit, aut indulgentias, & facultates postulando publicat, quia Concilium hunc quaestorum vsuum, & nomen penitus aboleri intendit, & cum aliquid concedit ex licentia ordinarij positentis publicari, ne populus Christianus hoc thesauro defraudetur, subiungit id fieri debere nulla mercede accepta, vt sic caelestes thesauros non ad quaestum, sed ad pietatem omnes intelligant exerceat. Vnde Pius V. omnes indulgentias à se, & praedecessoribus suis concessas, & in posterum edocendas quibuslibet personis, & locis, pro quibus obtinendis manus sunt porrigendae adiutrices, etiam si ipsa sede Apostolica facultatem quaeritandi habuerint, sacratissime, & prudentissime reuocauit: testatur Gallex. in *Margarita casuum conscientia, verbo indulgentia primo* Barboza *allegat. 109. n. 12.* Emmanuel Saa *verbo quaesturij n. 2. in vtraque edit.* Verum si postulans neque indulgentias publicat, neque quaestum querit, poterit ordinarij et dare licentiam petendi, dummodo honeste, probateque vita sit, nec nomen, aut signum quaestoris gerat, sed elemosynarum collectoris. Quapropter non debet priuilegijs, aut reliquijs circumferre, neque campampulam portare, etiam instrumenta, & insignia quaestorum gerere ad excitandas personas, nec minis, aut terroribus ad elemosynas mouere, neque elemosynam tanquam debitam, aut solitam petere, neque vlli arte, aut praetextu dicendi orationes Beati Anronij, aut alterius sancti vel aliter pecuniam extorquere; sed simpliciter, modeste, & diligenter recipere quod sibi liberaliter fuerit oblatum. Neque debet super iis elemosynis vllam mentionem quouis modo facere, etiam in vtilitatem supradicti loci pij: sic decisum refert à sacra Congregatione Zerola *p. praxis episcopi. verbo quaestores.* Barboza *allegat. 109. n. 11. & in remissionibus Concilij, sess. 21.*

Vt autem omnes abusus horum quaestorum penitus abolerentur prudentissime in Lusitano regno *l. 5. tit. 109. & in legibus Castellae l. 1. tit. 9. l. 1. & leg. 37. tit. 6. noua compilata.* statutum est, ne peritoria cuiusvis sancti permittantur à magistratibus regijs, nisi regiae litterae ostendantur, quibus expresse nominetur persona, quae elemosynam quaerit, & neque per se, neque per alios conuocetur, aut indulgentias publicet. Quòd si aliter fiat, omnes elemosynae ab eo quaestae quaestori redemptionis captiuorum applicentur: sic alius relatis docet Barboza *dicta alleg. 109. n. 13. & in remiss. Con. sess. 5. cap. 2. de reformat.*

Quarto dubitatur, an Episcopus animaduertere possit in prauos elemosynarum quaestores, etiam si laici sint, aut exempti?

Respondeo esse omnino certam animaduertere posse, non obstante quolibet priuilegio, vel exemptione, sic definitur in *Clement. ab usibus, de poenitent. & remissionibus.* ibi. Quaestores autem, qui deinceps in praemissis, vel aliquo praemissorum deliquerint, vel aliam etiam quibuscumque suis priuilegijs abusi fuerint, sic per locorum

locorum Episcopo puniri volumus (nullo proflus eidem quaestoribus in hac parte privilegio suffragante, (quod a suis remuneratis ausibus qui ubique, vt communis habet assertio, nimis excusetur, poene formidine propensius compellantur, & non ut Abbas ipsa sede Apostolica cap. ruarum n. 2. de privilegio.

DISPUTATIO III.

De alio externo charitatis effectu, qui est correctio.

Supradictae disputationis principio satis constat, opera misericordiae spiritualis enumerari septem scilicet, remittere iniuriam inimici, illam patienter ferre, orare pro ipso, & pro aliis fratris, miserum consolari, delinquentem punire, consulere, & corrigere. De remissione iniuriae satis diximus, cum de dilectione inimicorum haberemus sermonem, de oratione tract. 7. de religione agendum est. De consolatione miseri nihil speciale occurrit propter generalem doctrinam saepe positam de elemosyna corporali, esse, inquam, solarium adhibendum misero, si illo grauitur indigeat, & sine graui sua iactura comedere possit. Punire autem delinquentem potius ad officium iudicis, quam priuati pertinet, si tamen haec puniio decretaria sit, sub correctione fraterna comprehenditur, sicut & solatium.

PUNCTUM V.

Quid sit correctio, & an sit in praeepto, & cuius virtutis actus.

- 1 Correctio est sermo, quo proximum niteris emendare.
2 Alia est correctio fraterna, alia iuridica.
3 Praeeptum est correctionis fraterna.
4 Satis si quibusdam tacitis obiectiombus.
5 Seminae sunt aliquot conditiones, vt obliget hoc praeeptum.
6 Oriur ex virtute charitatis hoc praeeptum.
7 Impleri potest per actum elicatum a charitate, val a virtute misericordiae.
8 Satisfieri huic praeepto potest, etiamsi ex prauo motiuo correctionem facias.

Omne correctionis in praefati venit intelligendus quicunque sermo, quo proximum niteris emendare, siue emendatio sequatur, siue non ita cum D. Thom. 2. 2. quest. 33. artic. 1. & communi Theologorum, docet Greg. de Valent. disp. 3. quest. 10. p. 1.

Duplex est correctio. Alia est correctio fraterna, alia iuridica, correctio fraterna est, qua primò, & per se intendis bonum proximi; correctio vero iuridica, qua per se spectas bonum aliorum, qui per peccatum vitus scandalizantur, & bonum commune, quod turbati cuiusque peccato solet, idèque haec correctio ad iustitiam vindictiuam spectat. Correctio fraterna exerceri potest a patre in patrem, & ab inferiore in superiorem, & a superiori in inferiorem, quia ad illius exercitium nulla requiritur iuridictio. At iudicialis correctio non potest esse ab alio, quam a superiore potestatem iuridictionis habente, in praesenti igitur sermo est praecipue de correctione fraterna, non de iuridica. Agendumque est, an, & quando obliget, & quomodo.

Est praeeptum correctionis fraterna nemini Catholicorum potest esse dabitur; vt late probat Valen. disp. 3. q. 10. p. 2. Torrez disp. 86. dub. 1. Suarez tom. 4. de relig. lib. 10. cap. 7. num. 10. & constat ex illis verbis laeuis repetitis Ecclesiast. 19. Corripite amicum corripite proximum, & traditur expressè ab Anaclero Papa, in cap. tam Sacerdotes. 2. q. 3. Fundamentumque habet in illo charitatis praeepto, Diliges proximum tuum, sicut te ipsum. Cum enim si rectè diligis, velle debes peccatum non committere, illudque procurare, ne animam occidas; idem debes velle, & procurare tuo proximo. Item ex charitatis, seu misericordiae praeepto tenentis proximi miseriam subleuare, si commodè poret; sed nulla maior miseria esse potest, quam peccatum, & regulariter ad illud auertendum est medium vniuersum correctio. Ergo tenentis illum adhibere. Item ex amore in Deum tenentis eius iniurias, & offensas impedire, si commodè possis.

Neque obstat ruina spiritualis esse proximo voluntaria, vt ab obligatione illam praecauendi excusetur; quia licet sit voluntaria, ab illa voluntate debes illum remouere, si commodè poret; ille enim est qui peccato desistere, ac difficultate potest ob peccati illecebras, vel ob determinationem suae prae voluntatis; hanc autem difficultatem obligaris iurare vincendum, vt bene dixit Valen. disp. 3. q. 10. p. 2. pag. 663. Respondo.

Neque etiam obstat habenti bona propria te non teneri ex propriis elemosynam facere, quia non censetur esse in necessitate tuorum bonorum constitutus, teneris, inquam, ei propria bona ministrare, quia illis indiget, non tuis. At constitutus in periculo peccandi, & in peccatum vel ex passione vel ex malicia propensius, tuis monitis indiget, vt corrigatur. Teneris ergo illum corrigere. Ita Lorca 2. 2. quest. 33. disp. 4. n. 17. fine.

Hoc autem praeeptum (vt de te constat) affirmatiuum est, ac proinde obligat solum, cum aliqua circumstantia, & conditiones interueniunt. Tres sunt potissimae. Prima, vt proximus sit in graui necessitate spirituali constitutus. Secunda, vt possis absque graui tuo, tuorumque incommodo ei subuenire. Tertia, vt fructus ex tali correctione speretur. De quibus conditionibus in discursu disputationis est agendum.

Sed inquires, ex qua virtute oriatur hoc praeeptum? Aliqui dicunt oriri ex illa virtute, aduersus quam proximus peccat; quia quilibet virtus nos inclinatur non solum in seipsis eius honestatem conferuare & contraia fugere, sed etiam in aliis.

Ceterum omnino tenendum est cum D. Thom. ferè ab omnibus recepto, 2. 2. quest. 32. art. 1. ex charitate Dei, & proximi hoc praeeptum correctionis oriri; quia haec virtus obligat quodlibet malum Dei, & proximi auertere, quoad fieri possit. Sed peccatum est vtrique malum, ergo obligat illud auertere. Aueri autem debet correctio. Ergo obligat ad correctionem exercendam. Neque obstat quodlibet virtutem nos inclinatur, vt eius honestatem tam in nobis, quam in aliis procuremus conferuare. Quia esto ad id inclinatur, non tamen obligat, aliàs contra honestatem peccares; quoties luxuriantem non impedires, & contra iustitiam, quoties furantem non corrigeres. Quod non est dicendum; quia neque omissione correctionis luxuriosi es intemperans, neque iniustus ex omissione correctionis iniustus; vt bene notauit Aegid. de Coninch. 2. 2. disp. 28. dub. 2. n. 12.

Cum vero huiusmodi praeeptum impletur, impleri potest per actum elicatum a charitate, & per actum misericordiae, quae reputatur virtus distincta. Si ex amore Dei, & desiderio, quo velis Deum non offendere, corripis proximum, actum charitatis elicis. Si vero ex voluntate subleuandi illum a miseria procedis, actum misericordiae facis; & ita explicandus est D. Thom. cum dicit esse actum charitatis, vt bene notauit Valentin. disp. 3. quest. 10. par. 1. pag. 651.

Vnum tamen est omnino certum, & indubitatum, ad satisfactionem huius praeepti non requiritur necessariò correctionem fieri ex hoc, vel illo motiuo charitatis, vel misericordiae. Nam etiamsi ex malo motiuo procedas, satisfacere potes praeepto correctionis, si sicuti satisfaceres praeepto ieiunij, vel Missae audiendae, vel elemosynae erogandae, etiamsi ex prauo fine ieiunares, Missam audires, vel elemosynam tribueres. Et ratio omnium est, quia haec praeepta non sunt de actibus virtutis residentibus in voluntate, sed de actibus externis misericordiae, temperantiae, vel religionis, qui integri esse possunt, etiamsi a voluntate deprauentur, vt latius in materia de legibus; & docet in praesenti Bannes 2. 2. quest. 33. art. 2. Ludouicus Torres ibi disputat. 86. dub. 1. pag. 1078.

PUNCTUM II.

Quem proximum ex supradicto praeepto obligaris corripere.

- 1 Exponitur status questionis.
2 Circa proximum qui peccatum non commisit, tamen si in occasione committendi illud versetur, non est propriè correctio.
3 Secus si peccatum commisit, & in periculo est illud iterum committendi.
4 Si proximus publicè peccat, & a republica permittitur, corripendus est, si spes sit emenda.
5 Peccatorem in peccato habituali existentem, absque periculo committendi peccatum aliquod actuale, aliqui affirmant esse obligationem correctionis.
6 Contrarium, vt probabilius defenditur.
7 Satis si fundam. n. 5. adducto.

Duplicem statum proximus habere potest. Primò potest esse in peccato. Secundò in illius occasione. In peccato esse potest habitualiter tantum, absque periculo iterum illud committendi, vel cum tali periculo.

Si proximus peccatum nullum commisit: at in periculo, & occasione illud committendi versatur. Propriè praeeptum correctionis, quatenus correctio est, non te obligat; quia dignus non est correctione, seu reprehensione, qui non deliquit: eaque de causa Christus Dominus non dixit, si peccatorus est frater tuus corripere illum, sed si peccauerit in te, tacitè iulius correctionem lapsam supponere. At esto hoc praeeptum non te obliget proximum corripere, obligaris tamen ex charitate Dei, & proximi eius peccatum quoad fieri potest, impedire; qui tunc non vt correctionis, sed vt defensionis honoris diuini, & boni proximi obligaris.